

بسم الله الرحمن
الرحيم

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده بهداشت

پایان نامه:

برای دریافت درجه فوق لیسانس (کارشناسی ارشد)
علوم بهداشتی (M.S.P.H)

در رشته:

مهندسی بهداشت محیط

موضوع:

بررسی وضعیت بهداشت محیط شهر مشکین شهر

به راهنمایی:

استاد ارجمند جناب آقای دکتر محمود اسدی

نگارش:

مرتضی عالیقدری

سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۳

اساتید محترمی که مشاورت این پایان نامه را بعهده داشته‌اند:

۱- سرکار خانم دکتر سیمین ناصری

دانشیار محترم گروه مهندسی بهداشت محیط

۲- جناب آقای دکتر امیرحسین محوی

استادیار محترم گروه مهندسی بهداشت محیط

تشکر و قدردانی:

- بدینوسیله از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر محمود اسدی استادیار محترم گروه مهندسی بهداشت محیط که راهنمایی این پایان نامه را قبول فرموده‌اند، صمیمانه تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم.

- همچنین از اساتید محترم سرکارخانم دکتر سیمین ناصری، جناب آقای دکتر امیرحسین محوی نیز که مشاوره این پایان نامه را بعهده داشته‌اند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌نمایم.

- از ریاست محترم دانشکده استاد ارجمند، جناب آقای دکتر علیرضا مصداقی‌نیا، استادان گرانقدر جناب آقای دکتر سیدمحمود شریعت و جناب آقای دکتر منصور غیاث‌الدین و کلیه اساتید محترم دانشکده بهداشت که در طول مدت تحصیل از الطاف آنان بهره‌مند گردیده‌ام.

- از کلیه همکاران ارجمند که در دوران تحقیق اینجانب را صمیمانه یاری نموده‌اند.
- از کلیه عزیزانی که در ادارات مختلف از جمله: استانداری، سازمان برنامه و بودجه استان، شهرداری مشکین‌شهر، امور آب استان، شرکت آب و فاضلاب استان و مشکین‌شهر، مسکن و شهرسازی، کشاورزی، آزمایشگاه بهداشت محیط دانشکده بهداشت تهران، بهداشت محیط مشکین‌شهر، مرکز بهداشت استان، هواشناسی استان و ... اینجانب را یاری نموده‌اند.

- از حروفچینی کامپیوتری آتیلا

تقدیم به:

- پدر بزرگوار و مادر مهربانم، آنها با فدا نمودن ارزنده‌ترین سالهای عمر خود، گرانبهاترین گنجینه وجودشان "محبت" را به من تقدیم کردند.

- برادران عزیزم و خواهران مهربانم، به پاس زحمات بی‌منتشان در طول زندگیم.

- عزیزانی که در راه شکوفایی علم و دانش و پیشرفت روزافزون میهن عزیزمان "ایران" زحمت می‌کشند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱
علت انتخاب موضوع.....	۳
اهداف پایان نامه.....	۵
پرسشها و فرضیات.....	۶
فصل اول - کلیات	
بخش اول: شناخت مختصر استان اردبیل.....	۷
۱-۱-۱- موقعیت جغرافیایی و مساحت.....	۷
۱-۱-۲- تقسیمات کشوری.....	۷
۱-۱-۳- جمعیت و پراکندگی جغرافیایی آن.....	۱۰
۱-۱-۴- ویژگیهای فرهنگی و اعتقادی جمعیت.....	۱۱
۱-۱-۵- آب و هوا.....	۱۲
۱-۱-۶- اقتصاد و نوع معیشت.....	۱۴
۱-۱-۷- دشتهای و منابع آب استان.....	۱۴
۱-۱-۸- جنگلها و مراتع استان.....	۲۳
۱-۱-۹- کشاورزی استان.....	۲۴
۱-۱-۱۰- دامداری و دامپروری.....	۲۷
۱-۱-۱۱- صنایع استان.....	۲۷
۱-۱-۱۲- معادن استان.....	۳۴
۱-۱-۱۳- امور اجتماعی.....	۳۴

۱-۱-۱۴- امور زیربنایی ۳۵

۱-۱-۱۵- جاذبه‌های جهانگردی ۳۵

۱-۱-۱۶- موقعیت استان در شبکه ارتباطی کشور ۳۶

بخش دوم: سیمای مشکین شهر و ویژگیهای طبیعی، اجتماعی و اقتصادی آن ۴۲

۱-۲-۱- موقعیت جغرافیایی و حدود شهر مشکین شهر ۴۲

۱-۲-۲- وضع توپوگرافی و شیب‌های منطقه ۴۲

۱-۲-۳- ساخت طبیعی و اکولوژیک منطقه ۴۵

۱-۲-۴- تاریخچه پیدایش و گسترش شهر ۴۵

۱-۲-۵- سیمای شهر و حوزه نفوذ آن ۴۸

۱-۲-۶- ویژگیهای جوی و اقلیمی شهر مشکین شهر ۵۱

۱-۲-۷- دشت مشکین شهر ۷۵

۱-۲-۸- منابع آب منطقه مشکین شهر ۸۳

۱-۲-۹- مراتع و جنگلها ۸۷

۱-۲-۱۰- کوههای منطقه ۸۸

۱-۲-۱۱- راهها و ارتباطات شهر و منطقه ۸۸

۱-۲-۱۲- کشاورزی و دامداری ۸۹

۱-۲-۱۳- صنعت ۹۰

۱-۲-۱۴- امکانات ورزشی، فرهنگی ۹۱

۱-۲-۱۵- امکانات بهداشتی و درمانی ۹۲

۱-۲-۱۶- مسکن ۹۲

۱-۲-۱۷- سایر امکانات ۹۳

بخش سوم: مطالعات جمعیت‌شناسی.....	۹۴
۱-۳-۱- ویژگیهای جمعیتی شهر مشکین شهر از گذشته تا حال.....	۹۴
۲-۳-۱- بعد خانوار.....	۹۵
۳-۳-۱- ساخت جنسی و سنی جمعیت.....	۹۸
۴-۳-۱- مهاجرت.....	۱۰۵
۵-۳-۱- دین و مذهب.....	۱۰۷
۶-۳-۱- سواد.....	۱۰۷
۷-۳-۱- آموزش و پرورش.....	۱۰۷
۸-۳-۱- آموزش عالی.....	۱۰۹
۹-۳-۱- اشتغال و بیکاری.....	۱۰۹
۱۰-۳-۱- تغییرات فصلی جمعیت و میزان توریست‌پذیری.....	۱۰۹
۱۱-۳-۱- تراکم جمعیت در شهر.....	۱۱۰
۱۲-۳-۱- پیش‌بینی جمعیت و رشد آتی آن.....	۱۱۰
۱۳-۳-۱- وسعت شهر در دوره طرح و تراکم جمعیت.....	۱۲۰
بخش چهارم: معیارها و شاخص‌های مورد بررسی در بهداشت محیط شهر مشکین شهر.....	۱۲۱
۱-۴-۱- آب آشامیدنی.....	۱۲۱
۲-۴-۱- فاضلاب شهری.....	۱۲۵
۳-۴-۱- زباله‌های شهری و اهمیت جمع‌آوری و دفع آن.....	۱۲۸
۴-۴-۱- آلودگی هوا و اهمیت کنترل آن.....	۱۲۹
۵-۴-۱- سرو صدا و اثرات آن در محیط زندگی.....	۱۳۴
۶-۴-۱- اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی، آرایشی و بهداشتی.....	۱۳۵

- ۱-۴-۷- اهمیت بهداشت مسکن و فضای سبز در زندگی ۱۳۵
- ۱-۴-۸- بهداشت محیط بیمارستان‌ها ۱۳۶
- ۱-۴-۹- بهداشت محیط مدارس ۱۳۶

فصل دوم: روشها و وسایل

- ۱-۲- روشها ۱۳۹
- ۱-۱-۲- روش جمع‌آوری اطلاعات کلی در مورد شهر ۱۳۹
- ۲-۱-۲- روش بررسی وضعیت آب آشامیدنی ۱۴۱
- ۳-۱-۲- روش بررسی وضعیت فاضلاب شهر ۱۴۳
- ۴-۱-۲- روش بررسی وضعیت زباله ۱۴۳
- ۵-۱-۲- روش اندازه‌گیری آلوده‌کننده‌های هوا در شهر مشکین شهر ۱۴۴
- ۶-۱-۲- روش بررسی سرو صدای محیط در شهر ۱۴۷
- ۷-۱-۲- روش بررسی وضعیت اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی ۱۵۲
- ۸-۱-۲- روش بررسی وضعیت مسکن، بهداشت مسکن و فضای سبز در شهر ۱۵۵
- ۹-۱-۲- روش بررسی وضعیت بهداشت محیط بیمارستانها ۱۵۵
- ۱۰-۱-۲- روش بررسی وضعیت بهداشت محیط مدارس ۱۵۶
- ۲-۲- وسایل ۱۵۶
- مشخصات دستگاههای مورد استفاده ۱۵۶

فصل سوم: دست‌آوردها

- ۱-۳- آب آشامیدنی شهر مشکین شهر ۱۶۲
- ۱-۱-۳- منابع آب آشامیدنی در شهر ۱۶۲

۲۰۳	۳-۳-۷- محل دفع نهایی زباله
۲۰۴	۳-۳-۸- نتایج اندازه گیری چگالی و آنالیز زباله های شهری
۲۰۶	۳-۳-۹- سرانه تولیدی و مقدار کل زباله روزانه شهری
	۳-۳-۱۰- امکانات، تجهیزات و نیروی انسانی بکارگرفته شده در مدیریت
۲۰۶	زباله مشکین شهر
۲۰۷	۳-۳-۱۱- برآورد ریالی و مالی جمع آوری زباله شهر مشکین شهر در حال حاضر
۲۰۷	۳-۳-۱۲- بررسی محل دفع نهایی زباله شهر مشکین شهر
۲۰۹	۳-۴- آلودگی هوا
۲۱۴	۳-۵- سروصدای محیط و اندازه گیری آن
۲۳۰	۳-۶- وضعیت اماکن عمومی و مراکز تهیه مواد غذایی
۲۴۶	۳-۷- وضعیت مسکن و واحدهای مسکونی
۲۴۹	۳-۷-۱- کاربرد اراضی
۲۵۱	۳-۷-۲- وضعیت بهداشت مسکن در واحدهای مسکونی
۲۵۳	۳-۷-۳- مصالح ساختمانی بکاررفته در واحدهای مسکونی
۲۵۵	۳-۸- فضای سبز در محدوده شهر مشکین شهر
۲۵۵	۳-۸-۱- پارکها و فضای سبز موجود شهر
۲۵۶	۳-۹- وضعیت بهداشت محیط بیمارستانها
۲۵۸	۳-۱۰- وضعیت بهداشت محیط مدارس

فصل چهارم: بحث و نتیجه گیری

۲۶۳	۴-۱- آب آشامیدنی
۲۷۰	۴-۲- نحوه جمع آوری، دفع فاضلاب و آبهای سطحی شهر

۳-۴- وضعیت جمع آوری و دفع زباله در شهر مشکین شهر.....	۲۷۲
۴-۴- آلودگی هوا در شهر مشکین شهر.....	۲۷۵
۵-۴- سروصدا در شهر مشکین شهر.....	۲۷۷
۶-۴- اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی.....	۲۸۰
۷-۴- وضعیت مسکن و فضای سبز شهر مشکین شهر.....	۲۸۱
۸-۴- وضعیت بیمارستانها.....	۲۸۴
۹-۴- وضعیت مدارس.....	۲۸۵

پیشنهادهات

الف) آب آشامیدنی.....	۲۸۶
- منابع آب پیشنهادی.....	۲۸۶
- بهبود وضع موجود.....	۳۰۲
ب) فاضلاب.....	۳۰۳
پ) مدیریت جمع آوری و دفع زباله شهر.....	۳۰۳
ت) کنترل آلودگی هوا.....	۳۰۴
ث) کنترل سرو صدا.....	۳۰۵
ج) اماکن عمومی و مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی.....	۳۰۵
چ) مسکن و فضای سبز.....	۳۰۶
ح) بیمارستانها.....	۳۰۷
خ) مدارس.....	۳۰۷
د) پیشنهادات کلی در خصوص ایجاد شهر سالم، حفظ محیط زیست و.....	۳۰۸

۳۱۱	فهرست منابع
۳۱۴	خلاصه فارسی
۳۱۸	خلاصه انگلیسی
۳۲۳	ضمائم

بررسی وضعیت بهداشت محیط

شهر مسکین شهر

بنام خدا

مقدمه

آینده اکوسیستم جهانی، مهم‌ترین مسئله امروز دنیاست. جهان را فجایع و مطامع خاص فراگرفته ولی محیط زیست مهم‌ترین آنهاست، زیرا انگیزه هرچه باشد (استقلال، مسائل اقتصادی، مسئله فقر) اگر محیط زیست از هم بپاشد، اقتصاد جهان را هم با خود درهم می‌کوبد و دیگر هیچ یک از آن انگیزه‌ها اهمیتی نخواهد داشت.

اما محیط زیست که مجموعه‌ای بسیار عظیم و درهم پیچیده از عوامل گوناگونی است که بر اثر یک روند و تکامل تدریجی موجودات زنده و اجزای سازنده سطح زمین بوجود آمده است، تحت تأثیر فعالیت‌های انسان قرار گرفته و این موجود بعنوان مؤثرترین عامل تغییردهنده محیط، با تغییراتی که در محیط ایجاد می‌کند تا بهره بیشتری ببرد، محیط زیست را آلوده می‌سازد.

در آستانه شروع قرن بیست و یکم، با پدیده رشد سریع و انفجاری جمعیت روبرو هستیم و رشد سریع جمعیت با رشد اقتصادی و بالا رفتن سطح زندگی مردم نیز همراه بوده است. نتیجه افزایش جمعیت و بهتر شدن روش زندگی، فزونی مصرف در همه ابعاد و مسائل آلودگی محیط زیست خواهد بود که بنوبه خود، تهدیدی برای بهداشت جامعه می‌باشد.

از سوی دیگر برای برآورده شدن اهداف والای توسعه اقتصادی، اجتماعی کشور و رسیدن به سعادت و سلامتی جامعه با توجه به هدف سازمان جهانی بهداشت^(۱) در کنفرانس بین‌المللی آلماتا در سال ۱۹۷۷ میلادی که «بهداشت برای همه تا سال ۲۰۰۰ میلادی»^(۲) بود، نیازمند انسان‌های سالم و متفکر هستیم که حضور آنها مستلزم وجود آب سالم، هوای سالم، محیط سالم، شهر سالم و نهایتاً اجتماع سالم می‌باشد.

مسائل بهداشت محیطی به لحاظ اهمیت‌شان در ارتقاء سطح سلامتی یک جامعه همیشه بعنوان فاکتورهای اصلی و تعیین کننده در برنامه‌ریزیها مطرح بوده‌اند، به همین خاطر در سال ۱۹۷۸ میلادی توسط کشورهای عضو سازمان جهانی بهداشت، کلید دستیابی به هدف بهداشت برای همه، تا سال

۲۰۰۰ میلادی «خدمات بهداشتی اولیه»^(۱) پذیرفته شد. از آنجایی که سومین جزء خدمات بهداشتی اولیه، تأمین آب سالم و کافی و بهسازی اساسی محیط می باشد، لذا بررسی وضعیت بهداشت محیط شهرها در جهت تأمین بهداشت و رفع مشکلات بهداشت محیطی شهرها مطرح میشود. در واقع انجام این پژوهش ها، تقویت مدیریت ارگانهایی است که به صورتهای مختلف در زمینه ارتقاء سطح بهداشت شهرها فعالیت دارند. برای رسیدن به این مهم ابتدا باید استراتژی ایجاد جایگاهی بلند برای بهداشت محیط در مسائل سیاسی شهرها ایجاد شود، همچنین حمایت فنی و اجرایی در توسعه و اجرای برنامه های منسجم بوجود آمده و نظامی ادغام یافته در برخورد با مسائل بهداشت محیطی در شهرها بوجود آید.

بعلاوه انجام این گونه تحقیق ها در نزدیک کردن گروههای مختلف اجرایی شهرها و کمک به رفع توأم مشکلات محیطی شهرها در زمینه آموزش، تکنولوژی، مدیریت و برنامه ریزی مؤثر است. امروزه اکثر شهرهای کشورمان به علت عدم توجه به اصول و ضوابط فنی شهرسازی، همچنین عدم آگاهی برخی از مسئولین امور شهری در زمینه مسائل زیست محیطی در شهرها، عدم وجود هماهنگی و همخوانی لازم در بین ادارات و ارگانهای دست اندرکار مسائل شهری و زیست محیطی و یا ضوابط و آئین نامه های موجود در این زمینه در ادارات مختلف، عدم پیش بینی اصولی و فنی برای شهرها در ابعاد جمعیتی، اقتصادی، مسکن و، کمبود مالی و اعتبارات در زمینه طرحهای شهرسازی، روشن نبودن وضع اقتصادی دولت، هر کدام با طیف وسیعی از مشکلات زیست محیطی روبرو هستند.

تحقیق حاضر حاصل بررسی انجام شده در زمینه وضعیت بهداشت محیط مشکین شهر از جنبه های مختلف آن است، تا با تهیه شناسنامه ای گویا و تصویری روشن از چهره کنونی شهر بتوان هر گونه برنامه ریزی در راستای برنامه های عمرانی و بهبود شرایط زیست محیطی با ضریب اطمینان و دقت بیشتر انجام داد. امیدوارم این تحقیق مورد استفاده و قبول صاحب نظران قرار گیرد.